

Bulletin

**ZPRAVODAJ ČESKÉ SPOLEČNOSTI PRO KRAJINNOU EKOLOGII
REGIONÁLNÍ ORGANIZACE IALE ČESKÉ REPUBLIKY
(Czech Regional Organization of the International Association for Landscape
Ecology; CZ-IALE; www.iale.cz)**

Mezinárodní konference „Landscape structures, functions and management: response to global ecological change“

Ve dnech 3. – 7. září letošního roku pořádala CZ-IALE u příležitosti 10. výročí svého založení významnou vědeckou konferenci. Středně velkého vědeckého setkání se zúčastnilo téměř 200 účastníků z 33 zemí, převážně z Evropy, ale s početnou výpravou např. z Japonska či Ruska, nebo se zástupci z USA, Kanady či Nového Zélandu.

Globální klimatické změny a lokální poruchy, stěhování organismů napříč kontinenty, dopady na funkce krajiny, civilizační bariéry versus migrace obyvatel na dlouhé vzdálenosti, ekonomické náklady adaptivních opatření, sociální past nepřizpůsobivosti na ekologickou změnu, otázky transformace vědeckých výstupů v politická řešení... To je několik příkladů témat, které zazněly v rámci konference členěné do 9 paralelních symposií:

1. Globální klimatická dynamika: výzva ke konceptuální práci v naukách o krajině
2. Ekonomická konvergence v přírodě a ve společnosti pod indukovanými tlaky klimatických a krajinných změn
3. Fyzikální, ekologické a socio-ekonomické monitorování jako nástroj ke konstrukci scénářů při změnách procesů vstupujících do lidmi obývaných krajin
4. Krajinná geo-biodiverzita a indikátory globální ekologické změny
5. Ekologické plánování, krajinný management a zelené sítě v oblastech různých klimatických zón
6. Lesní a zemědělské ekosystémy: adaptivní přístupy k managementu
7. Původní a restaurované krajiny: jejich funkce a služby jako objekt problémově orientovaných věd
8. Otevřená krajina pro výrobu potravin a energie: Jak řešit střety s cíli ochrany přírody?
9. Přizpůsobení a funkční správa vodních zdrojů v rámci změn využívání krajiny.

Zásadní vstupní příspěvek přednesl ředitel Direktorátu ochrany přírodního prostředí při Evropské komisi a bývalý ministr ŽP ČR, doc. Ladislav Miko: Krajina v evropské environmentální strategii: trendy, výzvy a příležitosti. Nad konferencí garantovalo záštitu Ministerstvo životního prostředí ČR zastoupené v úvodu náměstkyní R. Bízkovou. O výhledech na Slovensku hovořil exministr ŽP SR, prof. L. Miklos. Mezi důležitými konferenčními keynote speakry byl např. prof. P. Opdam, profesor krajinné ekologie z Univerzitního výzkumného centra ve Wageningen a hlavní inspirátor výzkumu adaptivních schopností krajín při globálních změnách. Mezi dalšími řečníky byl např. prof. M. Rejmánek z California University v Davisu (USA), který před svou emigrací působil také na přírodovědecké fakultě UK v Praze. Dále prof. R. Bunce z někdejšího britského Institutu terestrické ekologie nebo R.H.G.Jongman z holandské výzkumné instituce Alterra (oba jsou hlavními autory systému mapování a dlouhodobého monitoringu změn v ekotopech Evropy, na němž se zástupci CZ-IALE v rámci projektu 5. RP EU také podíleli). Z Itálie akceptoval pozvání prof. A. Farina, autor řady učebnic, využívaných v naší výuce ekosystémové a krajinné ekologie, a na dálku s námi sdílel program nestor oboru a autor prvních učebnic z 80. let 20. stol., jednadevadesátiletý prof. Zev Naveh z Izraele.

Nabitý přednáškový program byl doplněn bohatou nabídkou tematických exkurzí zejména v regionu Jižní Moravy (ukázky realizací ÚSES, Hostětín, Lednicko-valtický areál, Dolní Morava a další) a v přípražské oblasti (Průhonický park, CHKO Český kras). Originálním zakončením celého vědeckého setkání bylo závěrečné posezení ve vinném sklípku v Hustopečích, kde byly předány dárky jubilantovi B. Bunceovi.

To nejlepší z přednesených příspěvků bude po procesu *peer review* otištěno v časopise *Journal of Landscape Ecology*, který byl s ostatními členy mezinárodní redakce před třemi lety založen, a v časopise *Ecological Indicators* vydávaném v Německu. Bezprostřednost kontaktů, jaká je vlastní typickému vědeckému meetingu, ovšem přinesla mnoha lidem, zejména mladým, možnost navázat nové prospěšné kontakty, čerstvou inspiraci v námětech, přísliby mezinárodních a mezioborových spoluprací. Podrobný program konference s dalšími detaily je ke stažení na webových stránkách CZ-IALE - www.iale.cz.

Pavel Kovář
Dušan Romportl

Pozvánka na výroční konferenci CZ-IALE 2011

Hlavní výbor CZ IALE ve spolupráci s Katedrou biologie PDF Univerzity Palackého v Olomouci Vás zve na výroční konferenci (CZ IALE), která se uskuteční 15. – 16. dubna 2011 v krásném prostředí lužních lesů Litovelského Pomoraví v konferenčním centru Lovecké chaty u Horky nad Moravou (<http://www.autodemont.cz/cz/chata>), 5 km od Olomouce.

Hlavním odborným tématem konference je „**Vysokoškolské vzdělávání v oblasti ochrany a managementu krajiny**“, přičemž cílem organizátorů konference je shromáždit přehlednou informaci o současném stavu vysokoškolské výuky krajinné ekologie a blízkých oborů na vysokých školách v ČR a SR. Z přednesených příspěvků bude vydán recenzovaný sborník příspěvků s ISBN v ediční řadě CZ IALE „Ekologie krajiny“.

Konference je podpořena ESF projektem Univerzity Palackého „**ENVIRUP**“ (Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost). Registrovaní účastníci konference neplatí vložné. S vybranými přednášejícími (na základě výběru organizačního výboru konference) bude na podporu zpracování konferenční prezentace a vlastního příspěvku pro sborník uzavřena dohoda o provedení práce. Součástí programu konference je terénní exkurze do ekosystému lužního lesa (pro registrované zájemce bude část exkurze organizována na raftech s instruktory v Národní přírodní rezervaci Ramena řeky Moravy).

Podmínkou účasti na konferenci je registrace na webových stránkách projektu ENVIRUP www.envirup.upol.cz od 1.12.2010. Na tomto webu budou uveřejněny podrobnější informace a upřesněný program konference na základě došlých nabídek konferenčních příspěvků. Odkaz na konferenci bude rovněž uveden na webu CZ-IALE (www.iale.cz).

Rámcový program konference:

Pátek 15.4.2011

Prezentace účastníků 9.00 – 12.00 hod.

Zahájení konference v (hlavní výbor CZ IALE a zástupce UPOL) v 11.00 hod.

Dopolední jednání – Výroční konference CZ IALE

Odpolední jednání – Blok konferenčních prezentací k problematice „Vysokoškolské vzdělávání v oblasti ochrany a managementu krajiny“

(Pro registrované zájemce možnost podvečerní projížďky lužním lesem na koních za dohledu instruktora)

Sobota 16.4.2011

Dopolední terénní exkurze do lužního lesa (pro zájemce je část exkurze organizována formou poznávání lužních ekosystémů z raftu).

Bližší informace:

Ivo Machar, předseda organizačního výboru (ivo.machar@upol.cz; tel. +420 585 635 188)

Ivo Machar

Zpráva z konference IENE 2010:
International Conference on Ecology and Transportation

Zvyšující se fragmentace krajiny zejména liniovými bariérami představuje jeden z klíčových problémů současné ochrany přírody a zároveň významný objekt studia krajinně-ekologických disciplín. Uvedené problematice byla věnována mezinárodní konference „Improving connections in a changing environment“ pořádaná organizací Infra Eco Network Europe ve dnech 27.9 – 1.10. 2010 v příjemném prostředí lázeňského městečka Velence nedaleko Budapešti. Vědeckého setkání se účastnilo téměř 200 účastníků z 32 převážně evropských zemí, nechyběli však zástupci Kanady, USA, Brazílie, Japonska či Austrálie. Zdaleka se však nejednalo pouze o výzkumné pracovníky, valnou část fóra tvořili pracovníci ministerstev dopravy a jejich resortních organizací, případně zaměstnanci státní ochrany přírody. Českou republiku zastupovalo pouze několik zaměstnanců AOPK a VÚKOZ, což částečně dokumentuje (ne-)zájem dotčených resortů (MD a MŽP) o ekologické dopady masivní výstavby dopravních sítí v ČR. Záběr konference byl přes monotematické zaměření (traffic ecology & ecological networks) poměrně pestrý, jak je patrné z názvů symposií:

- *Fragmentation and landscape*
- *Ecological networks and corridors as tools for defragmentation*
- *Road mortality and barrier impacts*
- *Fauna passages and their efficacy*
- *Defragmentation approaches for existing transport network*
- *EIA and SEA, policy and planning*
- *Disturbance, pollution and invasion*
- *Transport corridors as habitat*

V rámci jednotlivých bloků tak byl možné sledovat jak uznávané odborníky disciplíny „road ecology“ (Lenore Fahrig, Jochen Jaeger atd.), stejně jako zasvěcené praktiky problematiky kompenzačních opatření (např. Marita Böttcher, Marguerite Trocmé Maillard, Edgar van der Grift), tak i řadu doktorandů, zabývajících se otázkami hodnocení fragmentace krajiny a jejich dopadů biotu. Přednáškové dny byly proloženy zajímavou exkurzí s ukázkami místních řešení dopadů fragmentace. Při doprovodném výkladu i z kuloárních debat jasně vyplývalo, že situace v České republice je v porovnání nejen se západními zeměmi, ale i řadou zemí východní a jižní Evropy doslova ostudná. Zdejší enormně předražená řešení (ekodukty, podchody atd.) umístovaná v krajině často bez jasné koncepce ostře kontrastují s promyšleným systémem ochrany propustnosti krajiny v okolních státech. Uvedená problematika se v posledních měsících navíc stává aktuálním politickým a zároveň hojně medializovaným tématem vzhledem k plánovanému přesunu významného objemu financí z Operačního programu Životní prostředí do gesce resortu Ministerstva dopravy na financování právě těchto kompenzačních opatření.

Bližší informace, včetně detailního programu a abstraktů prezentovaných vystoupení, jsou ke stažení na webu www.iene.info.

Dušan Romportl

Krajinářská dílna Jižní Čechy 2010

Krajinářská dílna se po delší odmlce uskutečnila v podzimních dnech od středy 27. do soboty 30. října 2010. Tentokrát jsme se sešli v jižních Čechách, v krajině legendárních a legendami obestřených Zbudovských Blat, na terénní stanici Jihočeské univerzity „Vomáčka“ nedaleko od Zlivi a Hluboké.

I tentokrát se na krajinářské dílně potkala pestrá směsice lidí různých profesí a zaměření: krajinní ekologové, zahradní architekti, zemědělství inženýři, lesníci, geograf, hydrobioložka, socioložka, farmaceutka a další.

Stejně jako u minulých dílen v Beskydech a ve Žďárských vrších, i zde jsme se pokusili vhodně vyvážit poměr mezi přednáškami, terénem a diskusí (tentokrát více ve prospěch terénu, chození po krajině, jak to trefně nazvala Bára Engstová – „rozptylování se v krajině“) – a myslím, že se to letos povedlo. Také obsah přednášek měl zachovat různorodost obsaženou už v povoláních účastníků. S přednáškami vystoupili (ve čtvrtek večer, v pátek a v sobotu dopoledne): Ing. Marek Baxa (Fotografie ryb), Doc. RNDr. Jan Pokorný, CSc. (Voda v krajině), Ing. Kateřina Křováková (Historie krajiny v okolí Hluboké na starých mapách), PhDr. Jaromír Beneš, Ph.D. (Archeologie krajiny se zaměřením na krajinu jižních Čech), Ing. Jan Skaloš, Ph.D. a Doc. RNDr. Emilie Pecharová, CSc. (Krajina očima rybáře – rybářů).

Při výpravě do terénu jsme se ve čtvrtek 28. 10. zúčastnili výlovu Munického rybníka. Podařilo se nám dostat až do loviště a poslechli jsme si zasvěcený výklad RNDr. Richarda Fajny. Dále jsme navštívili památník místního hrdiny Jakuba Kubaty, který je tichou připomínkou dávných vzpour v této oblasti. I tentokrát jsme důsledně zachovávali pravidlo dobrovolnosti účasti na akcích krajinářské dílny, záleželo na každém účastníkovi, do jaké míry se jich bude zúčastňovat. Platilo to jak pro „organizovanou složku programu“ (přednášky, lektorované vycházky do okolí), tak pro diskuse. Respektujeme totiž, že krajina je natolik složitý objekt, že jsou záležitosti, o kterých je těžké mluvit, buď zrovna v tu chvíli, nebo u některých témat třeba i vůbec. (Dokonale to vystihuje odpověď strojníka pana Cvrka, který mně kdysi během praxe v Cukrovaru československo-polského přátelství v Hrochově Týnci na otázku, zda poslouchá Boba Dylana, odpověděl: „O tom se nebudeme bavit ... toho je potřeba poslouchat!“)

Část terénních vycházek byla zcela v režii účastníků – a tak se někteří ve výjimečně teplém říjnovém slunci vyhřívali na zápraží prastaré bývalé rybářské bašty z 16. století, někdo se jen tak toulal po okolí, a někdo měl nahozeno v blízkém soukromém rybníku patřícím Jihočeské univerzitě.

Znovu jsem ocenil, že existuje dost nadšenců ochotných věnovat svůj čas (zvláště, když jsme se strefili do nadmíru hektického období různých uzávěrek, psaní závěrečných zpráv apod.) krajinářské dílně a vyrazit někam 200 km daleko, bavit se zde o krajině a sdílet s ostatními své myšlenky. Moc všem účastníkům touto cestou děkuji.

Na minulém ročníku jsme se rozhodli, že ústřední obecné téma dílen – genius loci – budeme testovat v různých typech krajiny, tak jak budeme měnit místa setkávání. Po delší debatě jsme došli k rozhodnutí, že příští krajinářskou dílnu musíme uskutečnit v krajině Sudet; je to ostatně téma, kterého jsme se dotkli porůznu i dříve a stejně nás to nemine. Pojdme tedy (nejdříve na jaře 2012) uspořádat příští dílnu buď ve Slavkovském lese, v Krušných, Orlických nebo Rychlebských horách. To jsou totiž lokality, které se dostaly do užšího výběru – zohledňovali jsme zajímavost krajiny (chtěli jsme do té „tvrdší“ části Sudet), ale i

praktickou stránku jako je levné ubytování. Včas zveřejníme informace.

Hlavním cílem krajinářských dílen byla doposud snaha přemýšlet o krajině z různých perspektiv a takovým stylem, jak na to jinak v naší upracované a zaneprázdňené době nemáme čas. Myslím, že i tentokrát bylo toto předsevzetí splněno. Těšíme se na příští setkání!

Jan Skaloš

Rozevírající se nůžky české ochrany přírody a krajiny aneb postřehy z dvou konferencí

V rámci tradičního podzimního maratonu konferencí jsem navštívil dvě zprvu podobné, ve výsledku však velmi rozdílné akce. Podobné by měly být proto, že ústředním tématem obou konferencí byla ochrana přírody a krajiny, ovšem co do složení účastníků a charakteru příspěvků se jednalo o akce naprosto odlišné. V polovině září se konala v Olomouci II. konference ochrany přírody ČR s názvem „Využití ochrany a výzkumu pro ochranářský management“. Přesně o měsíc později se pak v Lednici uskutečnilo v pořadí již třetí „Fórum o krajině“ s workshopem „Management kulturní krajiny“. Ačkoli je na první pohled patrný rozdíl v akcentu na přírodní, resp. kulturní jevy a procesy, ze zaměření jednotlivých bloků by mohl účastník očekávat alespoň částečný tematický či personální překryv (např. blok *Hodnocení dopadů managementu na vybrané druhy a ekosystémy vs. Environmentální aspekty rozvoje kulturní krajiny - ochrana bio a geodiverzity*).

Na obou konferencích se však sešly naprosto odlišné skupiny lidí, jejich nazírání na společný cíl, totiž ochranu přírody a krajiny – se v mnohých podstatných bodech diametrálně liší. Místo logického partnerství ochranářů „přírody“ a „krajiny“ vedoucího k rozumným kompromisům, se v obou táborech objevují nepřátelské výlevy na stranu „těch druhých“. Vzájemná nedůvěra a neochota ke spolupráci se zde vyskytuje již delší dobu, ovšem poslední dobou se zdá, že se nůžky české ochrany přírody a krajiny rozevírají čím dál rychleji. Cílem krátké úvahy není řešit otázku, zda je možné tomuto trendu nějak čelit, bylo by však vhodné se zamyslet, zda by CZ-IALE nemohla jako multioborová společnost fungovat jako platforma vzájemného dialogu obou stran.

Dušan Romportl

Kalendář akcí

Degradace a regenerace krajiny a dílčích krajinných sfér. 30.11.-2.12.2010, Blansko - Skalní Mlýn (Jirina.Foukalova@regeneracekrajiny.cz)

New Approaches in Land Cover/Use Change Research. 20.-21.12.2010, Přírodovědecká fakulta UK, Praha (e-mail: bicik@natur.cuni.cz)

Mokřady a klimatická změna - konference ke 40. výročí existence Ramsarské úmluvy - 2.- 5. února 2011, více informací na www.mokrady2011.cz.

Research and Management of Historical Agricultural Landscape. 14.-16.3.2011, Viničné - Galbov Mlýn (Slovensko) (www.uke.sav.sk)

US-IALE 2011 Annual Symposium, Sustainability in Dynamic Landscapes, April 3-7, 2011, Portland, Oregon. More information [here](#).

Výroční konference CZ-IALE „Vysokoškolské vzdělávání v oblasti ochrany a managementu krajiny“ – 15.-16.4. 2011. Více informací od 1.12.2010 na www.envirup.upol.cz

The 3rd INTERNATIONAL SYMPOSIUM of GEOGRAPHY - 8-10 April 2011- “Landscapes: perception, understanding, awareness and action”, Bucharest-Rasnov, Romania

48th IFLA World Congress "From Urban Landscapes to Alpine Gardens" - June 27 - 29 2011, Zürich Switzerland. More information could be found [here](#).

8th IALE World Congress, 18-23.8.2011, Beijing, China, www.iale2011.org

Four Dimensions of Landscape. Vědecká konference organizovaná PALE, 15.-17.9.2011, Warszawa (www.wgsr.uw.edu.pl)

Bulletin CZ-IALE, Zpravodaj České společnosti pro krajinnou ekologii (Regionální organizace IALE České republiky), www.iale.cz

Vydává CZ-IALE pro interní potřebu svých členů. Redakce: CZ-IALE, Benátská 2, 128 01 Praha 2.

Odpovědný redaktor: Zdeněk Lipský, e-mail: lipsky@natur.cuni.cz;

Technický redaktor: Dušan Romportl, e-mail: dusan@natur.cuni.cz

Číslo **3/2010** vyšlo **22.11. 2010**